

Poselstwo Polskie
w Helsingforsie
Attaché Wojskowy.

Nr

8181 J₂
1905

2247

Helsingfors dnia 22.VIII.1921.

Do

Adjutantury Generalnej Naczelnego Wodza

W W a r s z a w i e - Belweder

W załączeniu przesyłam dwa egz. jedynego pisma wojskowego
fińskiego "Suomen Sotilas" Nr.31/32 z dn. 13.VIII. b.r. z artykułem
o warszawskiej bitwie. Do każdego egzemplarza załączone jest dosłowne
tłomaczenie na jęz. polski fińskiego tekstu artykułu.

nr. Attache Wojskowy

Leandry

ADJUTANTURA GENERALNA	
NACZELNEGO WODZĄ	
L. 12	
Wysłano dn. 8.2	1921
Wysłano dn. 9.2	1921
Załączników	

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

8181

B I T W A   W A R S Z A W S K A

Tłumaczenie z fińskiego: /artykuł w Nr. 31/32. "Suomen Setilas" - wojskowego pisma fińskiego z dnia 13.VIII.1921.r./.

Od redakcji.

My finnowie którzyśmy wojną wolnościową wykazali całemu światu, że jesteśmy poważnym czynnikiem przeciwko pierwiastkom anarchii i zniszczenia idącym z Rosji, rozumieni wagę walk polskich z bolszewizmem. Pierwszy adiutant Prezydenta pułk. Aejmäsäus Äimä na prośbę naszego pisma miał interwju z tut. wojskowym przedstawicielem Polski pułk. Pożerskim w celu otrzymania od niego jako od znawcy opisu bitwy warszawskiej, która zakończyła polsko - bolszewicką walkę. Recznicę tej bitwy obchodzone w tych dniach w Polsce. Bitwa miała miejsce od 12 - 22 VIII. 1920 r.

Pułk. Pożerski podał następujący opis tych walk.

Znaczenie warszawskiej bitwy.

Trwająca półtora roku wojna zakończyła się wielką bitwą pod Warszawą. Bitwa ta nie tylko zakończyła wojnę ale przyniosła pokój Europie i zmniejszyła siłę armii sowieckiej. Klęska bolszewików była tem bardziej dotkliwa że pod Warszawą chcieli oni zburzyć zapórę zamykającą im drogę do zachodniej Europy. Jak szerokie były ich plany wskazuje jeden z rozkazów który mówi: "Żołnierze Czerwonej Armii powinniście pamiętać że zachodni front należy uważać za front wszechświatowej rewolucji. Krasnoarmejscy, komisarze, komendanci: Sowiecka Rosja rząda i oczekuje od Was największego naprężenia sił dla zwycięstwa. Śmierć lub zwycięstwo".

Po zwyciężeniu Kołczaka i Denikina stawało się dla Sow. Rosji możliwym otwarciem drogi dla komunizmu do Europy.

Poprzedzające bitwę działania wojenne.

Aby ukryć swe istotne zamiary i osłabić polskie siły, Rosja so- drogami agitacyjnymi wyrażała chęć zawarcia pokoju a jednocześnie koncentrowała wojsk. Nacz. Dow. polskie pilnie uważało na to, i dla sparalizowania koncentracji wydała rozkaz ofensywy na Kijów. Ofensywa była krótka, ale udana. Wojska polskie rozbiły bolszewików zdobywając wielką zdobycz wojenną i biorąc do niewoli około 30 tysięcy jeńców. Ażeby zmusić do odstąpienia ze wschodniego frontu wojska polskie, dowódca kawalerji Budionny przybył pospiesznie pod Kijów z silną jazdą a jednocześnie bolszewicy posunęli się na prawem skrzydle w kierunku na Wilno. W początkach ofensywy, polska armja przeszła do kontrataku i odzruciła bolszewików na stare pozycje. Na wschodzie Budionny

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE

300

Bolszewicki front przechodził wtedy przez wschodnią Małą Polskę do rumuńskiej granicy. Ten ostatni front składał się z XII armii z wojsk tow. Jakiwa, pierwszej armii kawaleryjskiej i XIV armii piechotnej dla bezpośredniego ataku na Warszawę były wyznaczone większa część trzeciej i cała XVI armie które posuwały się w kierunku na Radziwin i po obu stronach kolei Bieść-Litewski - Warszawa. W tym że czasie IV. armia która stanowiła prawe skrzydło bolszewickiego zachodniego frontu przy pomocy XV armii miała przykroczyć Wisłę pod twierdzą Modlin i wejść na tyły polskiej armii brniącej Warszawy. W skład IV armii wchodził złożony z kozaków kubańskich 3 korpus kawaleryjski. Oddzielna armia Mozyrska stała na lewym skrzydle zachodniego frontu i miała za zadanie obronę linii Wisły powyżej Warszawy.

Początek warszawskiej bitwy.

Na pierwszą polską armię przypadł zaszczyt obrony Warszawy. Dla wzmocnienia dwóch armii przeznaczonych dla kontrataku, I armia została zmniejszona do minimum i w skład jej wchodziła 4 dywizje przeciw 9 nieprzyjacielskich. Dywizje te jednak zwycięsko odparły wszystkie ataki bolszewików od 13 - 16 sierpnia. Najbardziej żarte walki były w kierunku na Radziwin. Z atakującej tam 21 dyw. u bolszewików pozostało tylko 500 bgn. i zmuszeni byli pchnąć do walki ostatnią dywizję rezerwy 27. Z innych walk można przytoczyć obronę m. Płocka, gdzie niewielki garnizon pośpiesznie sformowane oddziały mieszkańców odparły atak dwóch bolszewickich dywizji (18, 53) którym nie udało się posunąć nawet do ulic miasta. Porażka ta uniemożliwiła cel bolszewików sforsowania w tym miejscu Wisły. Rzeczna flota Wisły powstrzymała posuwanie się trzeciego korpusu kawalerji pod Włocławkiem. Rozwścieczeni bolszewicy zbombardowali artylerią bezbronne m. Włocławek. W tym samym czasie Budienny na pożądanu usiłował zdobyć Lwów, co mu się nie udało. Wobec niepowodzenia otrzymał rozkaz skoncentrowania armii w rej. Włodzimierza Wołyńskiego w celu wyruszenia stamtąd na podtrzymanie ofensywy przeciwko polskiemu środkowemu frontowi.

Polska Kontrofensywa.

16 sierpnia wojska polskie otrzymały rozkaz rozpoczęcia kontrofensywy, w której kierownictwo objął osobiście sam Piłsudski. Z twierdzy Modlin V. polska armia posunęła się na tył IV armii bolszewickiej i odcięła jej odwrót biorąc do niewoli sztab tej armii. W drugim dniu ofensywy próbująca kontratakować 54 dyw. sowiecka została całkowicie zniesiona. W tym że czasie t.zw. brygada syberyjska, która dwa tygodnie temu przybyła z Syberji

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

przez Amerykę.- Rozbiła 4 dyw. sowiecką. Inne dywizje IV armii sowieckiej cofnęły się w popłochu i w zupełnym zamieszaniu razem z dywizjami XV armii i uratowały się tylko dzięki przejściu niemieckiej granicy, gdzie zostały rozbrojone. Trzeci bolszewicki korpus jazdy cofnął się pośpiesznie pod naporem polskiej dyw. jazdy do Prus i stracił 2/3 swego składu.

Dywizje polskiego środkowego frontu z których składała się druga armia szturmowa pod dowództwem Piłsudskiego forsownym marszem z Deblina i rz. Wieprz zaszła w tył X. sow. armii, zniszczyła doszczętnie 8 i 10 dywizje i odrzuciła grupę Mozyrską na północ i wschód, (dowodem szybkości posuwania się może posłużyć fakt że jedna z brygad piechoty zrobiła w ciągu 24 godzin marsz 78 km. Wojska polskie posunęły się następnie dalej na północ i natknęły się na oddziały III i V sow. armii i zniszczyły je. 23 sierpnia został zajęty Białystok. Brześć - Litewski (twierdza) odebrano po 8 godzinach zaciętego boju na bagnety.

Straty bolszewików.

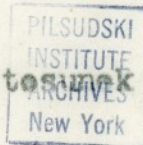
W bitwie warszawskiej stracili bolszewicy 66 tys. jeńców, przeszło 30 tys. zabitych i rannych, około 50 tys. uciekło do Prus gdzie zostali rozbrojeni. Oprócz tego 230 dział., 1025 K.M., przeszło 200 kuchni i rownych, wielką ilość koni, około 10 tysięcy wozów taborowych, naładowanych telefonami z sprzętem technicznym i inn. Na koniec zdobyte znaczna ilość pancernych lekkich i ciężarowych aut. Ogółem bolszewicy stracili przeszło połowę swej artylerii i materiału technicznego.

Znaczenie bitwy.

Strategicznym znaczeniem tej bitwy było zniżenie sił nieprzyjacielskich przez z jednej strony atak własnych wojsk, z drugiej niepozwoleń nieprzyjacielowi odwrotu w kierunku południowym, w którym nie można go było zniszczyć.

W jednej rozmów pułk. Peżerski w ten sposób określił stosunek Finów do tej bitwy:

Nie mogę nie wspomnieć o stosunku naszych północnych przyjaciół do naszej bitwy. Finowie zaofiarowali nam wielką ilość ochotników. Te wskazywało że rozumieli oni, że niebezpieczeństwo nie zagrażało nie tylko Polsce a Północy, i chociaż nie mogliśmy przyjąć ofiarowanej pomocy, to jednak wskazywała ona istotną przyjaźń między Finlandją a Polską. Polska jednak powinna była przede wszystkim polegać na własne

sile i rzeczywiście zwycięstwo zostało osiągnięte dzięki pomocy całego Narodu. Na wezwanie Marszałka Piłsudskiego:

"Polki Nałedzie do broni w imię ojczyzny !" wszyscy od młodych do starych kobiety i mężczyźni zapisywali się do wojska. W ciągu 10 dni powstała armia ochotnicza w sile 100 tys. (więcej bowiem nie wystarczyło broni). Wszystkie nieporozumienia wewnętrzne ustały i wszyscy zorganizowali się wokół Wodza Piłsudskiego. O jedności świadczą wezwania socjalistów rozlepione 10 sierpnia na ulicach Warszawy:

"Robotnicy, spieszcie zapisywać się do baonów na pomoc armii. Do broni i walki przeciw atakującym barbarzyńcom, którzy niosą dla ludu robotniczego nędzę i niewolę".

Nie było partji ani białej ani czerwonej, ani Panów ani chłopów był tylko Naród polski, który walczył.

Bitwa warszawska nie tylko dała pokój Polsce i chwałę polskiemu orężowi i Wodzowi Piłsudskiemu, ale dowiodła że miljonowe hordy komunistów Rosji sow. nie mogą się stać przed patriotyzmem choćby słabszej znacznie liczebniej armii. Było to wielką klęską moralną bolszewizmu i wielkim zwycięstwem dla wszystkich Narodów broniących Europę od ciemnych hord komunistów.